

Cijfers uit de registratie van beroepen in de gezondheidszorg

CIJFERS UIT DE REGISTRATIE VAN HUISARTSEN

Peiling 1999

L. Hingstman

November 1999

 NIVEL
bibliotheek

drieharingstraat 6
postbus 1568
3500 bn utrecht
T 030 2 729 614/615
F 030 2 729 729

 NIVEL
bibliotheek
drieharingstraat 6
postbus 1568
3500 bn utrecht
T 030 2 729 614/615
F 030 2 729 729

NIVEL (Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg)
Postbus 1568, 3500 BN UTRECHT
Telefoon: 030 - 2729700

Het NIVEL (Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg) verzamelt en verspreidt kennis en informatie over structuur en functioneren van de gezondheidszorg.

Tot de activiteiten van het NIVEL behoren het verrichten van wetenschappelijk onderzoek, registratie- en documentatie-activiteiten en het beheren van een (algemeen toegankelijke) bibliotheek.

INHOUD

	pag.
1. INLEIDING	5
2. GEVESTIGDE HUISARTSEN	8
- Aantal en groei	8
- Vestiging en vertrek	9
- Samenstelling	11
- Apotheekhoudende huisartsen	12
- Full-time/part-time	13
- Spreiding en dichtheid	13
3. NOG NIET GEVESTIGDE HUISARTSEN	17
- Huisartsen in opleiding	17
- Werkzaamheden	17
- HIDHA's	18
- Praktijkzoekende huisartsen	20
- Huisartsen die hun vestigingsplannen hebben opgegeven	23
4. SAMENVATTING	25
5. BEGRIPPEN	26

1	INLEIDING
2	1.1 Doel van de registratie
3	1.2 Omvang van de registratie
4	1.3 Registratie van huisartsen
5	1.4 Registratie van niet-gevestigde huisartsen
6	1.5 Registratie van verpleeghuisartsen
7	1.6 Registratie van praktijkverpleegkundigen
8	1.7 Registratie van verpleeghuisartsen
9	1.8 Registratie van verpleeghuisartsen
10	1.9 Registratie van verpleeghuisartsen
11	1.10 Registratie van verpleeghuisartsen
12	1.11 Registratie van verpleeghuisartsen
13	1.12 Registratie van verpleeghuisartsen
14	1.13 Registratie van verpleeghuisartsen
15	1.14 Registratie van verpleeghuisartsen
16	1.15 Registratie van verpleeghuisartsen
17	1.16 Registratie van verpleeghuisartsen
18	1.17 Registratie van verpleeghuisartsen
19	1.18 Registratie van verpleeghuisartsen
20	1.19 Registratie van verpleeghuisartsen
21	1.20 Registratie van verpleeghuisartsen
22	1.21 Registratie van verpleeghuisartsen
23	1.22 Registratie van verpleeghuisartsen
24	1.23 Registratie van verpleeghuisartsen
25	1.24 Registratie van verpleeghuisartsen
26	1.25 Registratie van verpleeghuisartsen
27	1.26 Registratie van verpleeghuisartsen
28	1.27 Registratie van verpleeghuisartsen
29	1.28 Registratie van verpleeghuisartsen
30	1.29 Registratie van verpleeghuisartsen
31	1.30 Registratie van verpleeghuisartsen
32	1.31 Registratie van verpleeghuisartsen
33	1.32 Registratie van verpleeghuisartsen
34	1.33 Registratie van verpleeghuisartsen
35	1.34 Registratie van verpleeghuisartsen
36	1.35 Registratie van verpleeghuisartsen
37	1.36 Registratie van verpleeghuisartsen
38	1.37 Registratie van verpleeghuisartsen
39	1.38 Registratie van verpleeghuisartsen
40	1.39 Registratie van verpleeghuisartsen
41	1.40 Registratie van verpleeghuisartsen
42	1.41 Registratie van verpleeghuisartsen
43	1.42 Registratie van verpleeghuisartsen
44	1.43 Registratie van verpleeghuisartsen
45	1.44 Registratie van verpleeghuisartsen
46	1.45 Registratie van verpleeghuisartsen
47	1.46 Registratie van verpleeghuisartsen
48	1.47 Registratie van verpleeghuisartsen
49	1.48 Registratie van verpleeghuisartsen
50	1.49 Registratie van verpleeghuisartsen
51	1.50 Registratie van verpleeghuisartsen
52	1.51 Registratie van verpleeghuisartsen
53	1.52 Registratie van verpleeghuisartsen
54	1.53 Registratie van verpleeghuisartsen
55	1.54 Registratie van verpleeghuisartsen
56	1.55 Registratie van verpleeghuisartsen
57	1.56 Registratie van verpleeghuisartsen
58	1.57 Registratie van verpleeghuisartsen
59	1.58 Registratie van verpleeghuisartsen
60	1.59 Registratie van verpleeghuisartsen
61	1.60 Registratie van verpleeghuisartsen
62	1.61 Registratie van verpleeghuisartsen
63	1.62 Registratie van verpleeghuisartsen
64	1.63 Registratie van verpleeghuisartsen
65	1.64 Registratie van verpleeghuisartsen
66	1.65 Registratie van verpleeghuisartsen
67	1.66 Registratie van verpleeghuisartsen
68	1.67 Registratie van verpleeghuisartsen
69	1.68 Registratie van verpleeghuisartsen
70	1.69 Registratie van verpleeghuisartsen
71	1.70 Registratie van verpleeghuisartsen
72	1.71 Registratie van verpleeghuisartsen
73	1.72 Registratie van verpleeghuisartsen
74	1.73 Registratie van verpleeghuisartsen
75	1.74 Registratie van verpleeghuisartsen
76	1.75 Registratie van verpleeghuisartsen
77	1.76 Registratie van verpleeghuisartsen
78	1.77 Registratie van verpleeghuisartsen
79	1.78 Registratie van verpleeghuisartsen
80	1.79 Registratie van verpleeghuisartsen
81	1.80 Registratie van verpleeghuisartsen
82	1.81 Registratie van verpleeghuisartsen
83	1.82 Registratie van verpleeghuisartsen
84	1.83 Registratie van verpleeghuisartsen
85	1.84 Registratie van verpleeghuisartsen
86	1.85 Registratie van verpleeghuisartsen
87	1.86 Registratie van verpleeghuisartsen
88	1.87 Registratie van verpleeghuisartsen
89	1.88 Registratie van verpleeghuisartsen
90	1.89 Registratie van verpleeghuisartsen
91	1.90 Registratie van verpleeghuisartsen
92	1.91 Registratie van verpleeghuisartsen
93	1.92 Registratie van verpleeghuisartsen
94	1.93 Registratie van verpleeghuisartsen
95	1.94 Registratie van verpleeghuisartsen
96	1.95 Registratie van verpleeghuisartsen
97	1.96 Registratie van verpleeghuisartsen
98	1.97 Registratie van verpleeghuisartsen
99	1.98 Registratie van verpleeghuisartsen
100	1.99 Registratie van verpleeghuisartsen
101	1.100 Registratie van verpleeghuisartsen

1. INLEIDING

Het NIVEL (Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg) registreert sinds jaren gegevens over beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg. Voor de huisartsen houdt het NIVEL een tweetal registraties bij. Dit betreft een registratie van gevestigde huisartsen en een registratie van nog niet gevestigde huisartsen. Allereerst zal de opzet van beide registraties in het kort worden toegelicht.

Registratie gevestigde huisartsen

Sinds 1974 wordt op het NIVEL een registratie bijgehouden van gevestigde huisartsen. Dit zijn huisartsen die de algemene praktijk uitoefenen voor ziekenfondspatiënten en particuliere patiënten en die ziekenfondspatiënten op eigen naam of op naam van de maatschap hebben. De gegevens voor deze registratie worden verkregen via diverse bronnen (Huisarts en Verpleeghuisarts Registratie Commissie, NHG e.d.) en via eigen gegevensverzameling.

De belangrijkste gegevens die in deze registratie worden bijgehouden zijn een aantal persoonsgegevens (naam, woonadres, leeftijd, geslacht e.d.) en een aantal gegevens over de praktijk (praktijkadres, vestigingswijze, praktijkvorm e.d.).

Registratie nog niet gevestigde huisartsen

Sinds januari 1979 verzamelt het NIVEL (Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg) gegevens over mensen die de huisartsenopleiding hebben voltooid.

Voor deze gegevensverzameling wordt van twee gegevensbronnen gebruikgemaakt. Enerzijds worden gegevens van de Huisarts en Verpleeghuisarts Registratie Commissie (HVRC) geraadpleegd en anderzijds putten wij informatie uit de enquête die het NIVEL jaarlijks verstuurt op peildatum 1 januari.

Door de Huisarts en Verpleeghuisarts Registratie Commissie wordt de volgende informatie omtrent de pas afgestudeerde huisartsen verstrekt:

- naam, geslacht, geboorteplaats en -datum;
- het huidige woonadres;
- de universiteit waar het artsexamen is afgelegd en de datum waarop dit is gebeurd;
- de universiteit waar men de huisartsenopleiding gevolgd heeft en de begin- en einddatum van deze opleiding;
- de datum van registratie als huisarts.

De tweede informatiebron is de jaarlijkse vragenlijst die wordt toegestuurd aan alle afgestudeerden van de huisartsenopleiding, dat wil zeggen aan diegenen die in het jaar voorafgaand aan de peiling de huisartsenopleiding hebben voltooid, alsmede degenen die bij voorgaande peilingen nog niet gevestigd zijn en hun vestigingsplannen nog niet hebben opgegeven. Het doel hiervan is inzicht te krijgen in de bezigheden en voornemens

van deze groep. De vragenlijst bevat vier onderdelen: één gedeelte voor afgestudeerden die zich hebben gevestigd, één gedeelte voor degenen die als HIDHA werkzaam zijn, één gedeelte voor mensen die op zoek zijn naar een zelfstandige vestiging (of tijdelijk niet-zoekend, maar nog wel 'in de markt' zijn), en tenslotte één gedeelte voor hen die definitief hebben afgezien van het plan om zich als huisarts te vestigen, of nooit dergelijke plannen hebben gehad.

Op basis van bovengenoemde gegevens kunnen onder andere de volgende vragen beantwoord worden:

- hoeveel huisartsen hebben de huisartsenopleiding gevolgd?
- hoeveel van hen hebben zich als huisarts gevestigd of zijn als HIDHA werkzaam?
- hoeveel tijd verloopt er tussen beëindiging van de huisartsenopleiding en vestiging als huisarts?
- hoeveel huisartsen zijn op zoek naar een praktijk?
- hoeveel huisartsen hebben hun vestigingsplannen opgegeven?
- welke voorkeuren hebben huisartsen ten aanzien van een toekomstige praktijk?

Gezien de opzet van de registratiesystemen kunnen in het licht van achteraf nog uitgevoerde correcties en toevoegingen, reeds gepubliceerde cijfers bijgesteld worden. De gegevensbestanden worden dus niet bevroren, hetgeen betekent dat er in de cijfers kleine verschillen kunnen optreden met eerder gepubliceerde statistische overzichten.

Tot op heden zijn er 20 peilingen geweest. Voor de peiling van 1 januari 1999 zijn 1.158 vragenlijsten verstuurd. Na één rappel werden de pas afgestudeerde huisartsen die niet reageerden telefonisch benaderd. Het resultaat van deze werkwijze is een respons van 98%. In totaal hebben 18 nog niet gevestigde huisartsen hun medewerking aan de enquête geweigerd en waren 74 mensen onbereikbaar. Daarnaast bevonden zich 16 huisartsen op de peildatum in het buitenland.

2. GEVESTIGDE HUISARTSEN

Aantal en groei

Op 1 januari 1999 zijn er in Nederland 7.093 zelfstandig gevestigde huisartsen werkzaam (tabel 1). Dit betekent dat in 1998 het absoluut aantal huisartsen met 95 (1,4%) is toegenomen.

Tabel 1: Aantal zelfstandig gevestigde huisartsen naar geslacht vanaf 1980, per 1 januari

	zelfstandig gevestigde huisartsen		
	mannen	vrouwen	totaal
1980	5.041	216	5.257
1985	5.433	476	5.909
1990	5.615	776	6.391
1991	5.616	849	6.465
1992	5.634	901	6.535
1993	5.618	971	6.589
1994	5.631	1.018	6.649
1995	5.657	1.096	6.753
1996	5.662	1.152	6.814
1997	5.656	1.260	6.916
1998	5.668	1.330	6.998
1999	5.693	1.400	7.093

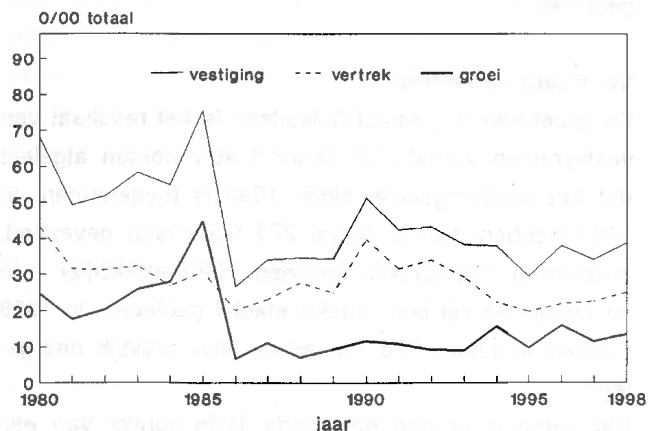
Bijna 20% van alle zelfstandig gevestigde huisartsen is vrouw. In de afgelopen tien jaar is het absoluut aantal vrouwelijke huisartsen bijna verdubbeld, terwijl het aantal mannelijke huisartsen in die periode vrijwel stabiel is gebleven.

Vestiging en vertrek

De groei van het aantal huisartsen is het resultaat van vestiging en vertrek. Uit figuur 1 kan worden afgeleid dat het vestigingscijfer sinds 1995 is toegenomen. In 1998 hebben zich in totaal 273 huisartsen gevestigd, waaronder 102 (37,4%) vrouwen. Het vertrekcijfer is in de afgelopen vijf jaar redelijk stabiel gebleven. In 1998 hebben in totaal 178 huisartsen hun praktijk neergelegd.

Per saldo is er dan ook sinds 1995 sprake van een lichte toename in het groeicijfer.

Figuur 1: Vestiging, vertrek en groei van het aantal zelfstandig gevestigde huisartsen vanaf 1980

Het grootste deel van de 273 huisartsen dat in 1998 met een praktijk is begonnen, vestigt zich in een duopraktijk (36%). Circa 31% vestigt zich in een solo-praktijk, 19% in een groepspraktijk en 14% in een gezondheidscentrum. Er zijn overigens grote verschillen tussen mannen en vrouwen. Bijna 40% van de mannen, die zich in 1998 hebben gevestigd, is gestart in een solopraktijk tegenover 17% van de vrouwen. Daarentegen hebben relatief meer vrouwen zich gevestigd in groepspraktijken (25%) en gezondheidscentra (23%); voor de mannen geldt dit voor respectievelijk 16% en 9%.

Van de 178 huisartsen die in 1998 met hun praktijk zijn gestopt heeft 21% als reden opgegeven dat men een andere functie (geen huisarts) heeft aanvaard. Dit geldt overigens in grotere mate voor vrouwen (38%) dan voor mannen (18%). Het grootste deel (69%) heeft om leeftijdsredenen de praktijk neergelegd.

Samenstelling

Leeftijd

De leeftijdsopbouw van de groep huisartsen is in het afgelopen decennium aanzienlijk veranderd. Was in 1985 nog ruim 51% van de huisartsen jonger dan 40 jaar, in 1999 bedraagt dit aandeel nog slechts 17%. De vrouwelijke huisartsen hebben een aanmerkelijk jongere leeftijdsopbouw dan mannen. Van de vrouwen is bijna 34% jonger dan 40 jaar, tegenover slechts 13% van de mannen (zie tabel 2).

Tabel 2: Leeftijdsverdeling van zelfstandig gevestigde huisartsen naar geslacht, per 1 januari 1999

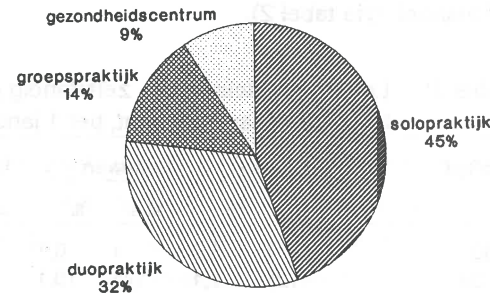
Leeftijd	mannen		vrouwen		totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%
< 30	1	0,0	1	0,1	2	0,0
30-34	121	2,1	141	10,1	262	3,7
35-39	624	11,0	328	23,4	952	13,4
40-44	1.290	22,7	451	32,2	1.741	24,5
45-49	1.516	26,6	309	22,1	1.825	25,7
50-54	1.355	23,8	130	9,3	1.485	20,9
55-59	585	10,3	33	2,4	618	8,7
60-64	196	3,4	6	0,4	202	2,8
> 64	5	0,1	1	0,1	6	0,1
Totaal	5.693	100,0	1.400	100,0	7.093	100,0

Praktijkvorm

Ruim 45% van de Nederlandse huisartsen werkt in een solopraktijk, 32% in een duopraktijk, 14% in een groepspraktijk en bijna 9% is werkzaam in een gezondheidscentrum (zie figuur 2). In de afgelopen decennia is het percentage solowerkende huisartsen vrijwel ieder jaar afgenomen. Tien jaar geleden was nog 55% van de huisartsen in een solopraktijk werkzaam.

In totaal werken er 619 huisartsen in een gezondheidscentrum. Vrijwel iedereen (99%) werkt daar samen met twee of meer collega's.

Figuur 2: Procentuele verdeling van de praktijkvorm waarin zelfstandig gevestigde huisartsen werkzaam zijn, per 1 januari 1999

Apotheekhoudende huisartsen

Per 1 januari 1999 zijn er in Nederland 648 apotheekhoudende huisartsen. Dit betekent dat 9% van alle in

Nederland gevestigde huisartsen apotheekhoudend is. Tien jaar geleden bedroeg dit nog 12%.

Full-time/part-time

Per 1 januari 1999 werkt circa 30% van de huisartsen part-time. Het zijn echter met name de vrouwelijke huisartsen die een part-time baan hebben (ruim 74%). Van de mannelijke huisartsen werkt 19% part-time.

Tabel 3: Relatieve verdeling van de omvang van de werkweek van zelfstandig gevestigde huisartsen naar geslacht, per 1 januari 1999

Omvang werkweek ¹	Zelfstandig gevestigde huisartsen		
	man %	vrouw %	totaal %
< 21%	0,2	0,5	0,2
21-40%	0,9	6,9	2,1
41-60%	7,2	42,9	14,3
61-80%	8,4	21,5	11,1
81-99%	2,5	2,5	2,5
100% (full-time)	80,8	25,6	69,9
Totaal	100,0	100,0	100,0
Gemiddeld aantal fte	0,94	0,70	0,89

¹ 100% is 1.0 full-time equivalent (fte).

Spreiding en dichtheid

Van alle zelfstandig gevestigde huisartsen is 18% gevestigd in gemeenten met een zeer sterk stedelijk karakter. Dit geldt overigens in sterkere mate voor vrouwen (25%) dan voor mannen (16%).

Er zijn grote regionale verschillen in praktijkvorm waarin huisartsen werkzaam zijn. In Groningen, Friesland en Zeeland is meer dan 55% van de huisartsen werkzaam in een solopraktijk, terwijl dit aandeel in Limburg en Utrecht onder de 40% ligt. In Flevoland ligt het percentage solowerkende huisartsen onder de 15%.

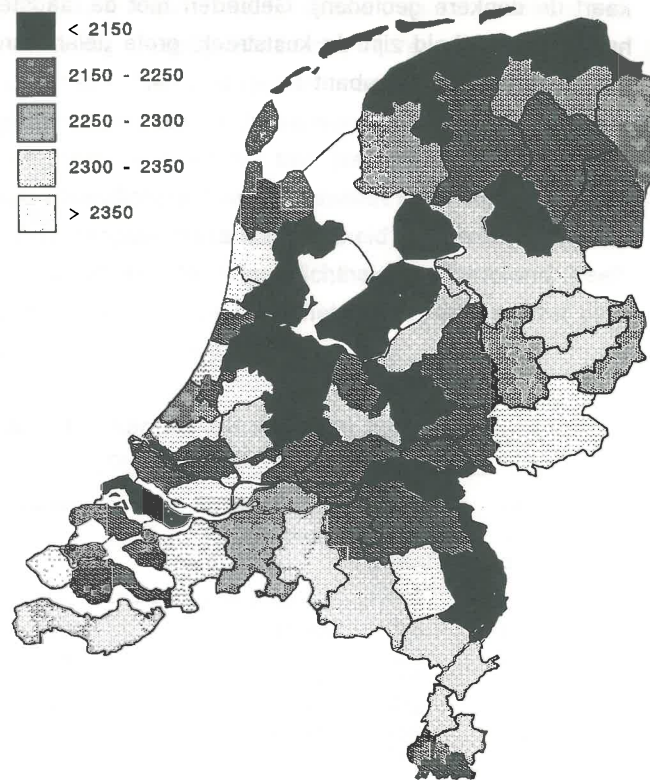
De huisartsendichtheid (gemiddeld aantal inwoners per zelfstandig gevestigde huisarts) bedraagt 2.221 per 1 januari 1999. Tien jaar geleden bedroeg dit 2.343. De regionale verschillen in huisartsendichtheid zijn overigens niet meer zo groot als tien jaar geleden. De laagste huisartsendichtheid wordt gemeten in Overijssel (2.317) en de hoogste huisartsendichtheid in Flevoland (1.824) (zie tabel 4). De hoge dichtheid in Flevoland heeft grotendeels te maken met het feit dat daar relatief veel huisartsen in deeltijd werken.

Tabel 4: Aantal huisartsen en huisartsendichtheid per provincie per 1 januari 1999

Provincie	aantal inwoners	aantal zelfstandig gevestigde huisartsen	inwoners per zelfstandig gevestigde huisarts
Groningen	559.988	250	2.240
Friesland	621.222	284	2.187
Drenthe	467.093	216	2.162
Overijssel	1.070.444	462	2.317
Flevoland	306.468	168	1.824
Gelderland	1.906.778	868	2.197
Utrecht	1.098.722	506	2.171
Noord-Holland	2.503.158	1.178	2.125
Zuid-Holland	3.378.770	1.479	2.284
Zeeland	370.571	161	2.302
Noord-Brabant	2.337.709	1.018	2.296
Limburg	1.139.302	503	2.265
Nederland	15.760.225	7.093	2.221

In figuur 3 zijn de regionale verschillen in beeld gebracht. Uit deze figuur kan afgeleid worden dat het noord-oostelijk deel van de Randstad, de provincie Flevoland, grote delen van Friesland, Zuidwest-Drenthe, het gebied rond Nijmegen en Goeree-Overflakkee de gebieden zijn met de hoogste huisartsendichtheid (op kaart de donkere gebieden). Gebieden met de laagste huisartsendichtheid zijn de kuststreek, grote delen van Overijssel en Noord-Brabant.

Figuur 3: Huisartsendichtheid (aantal inwoners per zelfstandig gevestigde huisarts) op 1 januari 1999 per WGR-subregio

3. NOG NIET GEVESTIGDE HUISARTSEN

Huisartsen in opleiding

Op 1 januari 1999 volgen 995 artsen de opleiding huisartsgeneeskunde. Van deze artsen is 60% vrouw. Allen volgen de opleiding volgens het driejarig curriculum. Van deze 995 artsen zitten er 329 in het eerste jaar, 326 in het tweede jaar en 304 in het derde jaar.

Tabel 5: Aantal huisartsen in opleiding per Universitair Huisartsen Instituut en per jaargang op 1 januari 1999*

	1e jaar	2e jaar	3e jaar
U.v.Amsterdam (UvA)	37	34	35
VU Amsterdam (VU)	36	36	45
Groningen	36	34	37
Leiden	47	47	48
Limburg	34	37	25
Nijmegen	44	47	34
Rotterdam	48	46	45
Utrecht	47	45	35
Totaal	329	326	304

* Exclusief 36 personen die vóór 1996 met de opleiding zijn gestart. Voor het merendeel zitten die in het derde jaar.

Bron: Jaarverslag 1998 van de Huisarts en Verpleeghuisarts Registratie Commissie.

Werkzaamheden

Uit tabel 6 kan worden afgeleid dat vanaf de start van de huisartsenopleiding in 1974 tot en met het jaar 1998 in totaal 8.390 huisartsen de opleiding hebben voltooid. Het grootste deel hiervan (66%) heeft zich daarna gevestigd in een eigen praktijk. Van de 5.523 huisartsen die, na het voltooien van hun opleiding, in een

eigen praktijk zijn gaan werken hebben er 504 (9%) de praktijk na een aantal jaren weer neergelegd. Verder kan uit tabel 6 worden afgelezen dat bijna 24% van alle afgestudeerde huisartsen na hun opleiding hebben afgezien van vestiging als huisarts.

HIDHA's

Op 1 januari 1999 zijn er 469 HIDHA's werkzaam. Onder HIDHA's worden verstaan: afgestudeerde huisartsen die langer dan een half jaar in loondienst van een zelfstandig gevestigde huisarts werkzaam zijn. Het aantal HIDHA's is in de afgelopen vijf jaar met 24% toegenomen. Verreweg het grootste deel (78%) van de HIDHA's is vrouw.

Als wordt gekeken naar de aard van het dienstverband, dan kan worden geconstateerd dat bij vrouwen relatief vaker sprake is van een min of meer permanent dienstverband dan bij mannen (71% versus 48%). Een permanent dienstverband kan worden gezien als een alternatief voor een zelfstandige vestiging. Verder blijkt dat het grootste deel (46%) van de HIDHA's in dienst is van een 'solowerkende' huisarts. Circa 32% werkt in een duopraktijk.

Slechts 4% van de HIDHA's werkt full-time, waarbij de mannen hoger scoren (13%) dan de vrouwen (1%).

Tabel 6: Overzicht van de activiteiten van alle afgestudeerde huisartsen vanaf 1974 na voltooiing van de opleiding*

Jaar voltooiing opleiding	Gevestigd		HIDHA		Waar- nemer ¹		Afgelien		Overig		Totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
1974	21	65,6	-	-	-	-	11	34,4	-	-	32	100,0
1975	112	65,5	-	-	-	-	59	34,5	-	-	171	100,0
1976	231	67,7	1	0,3	-	-	107	31,4	2	0,6	341	100,0
1977	310	66,7	4	0,9	-	-	134	29,7	3	0,7	451	100,0
1978	329	66,3	4	0,9	-	-	146	30,3	3	0,6	482	100,0
1979	298	65,4	10	2,2	-	-	147	32,2	1	0,2	456	100,0
1980	281	64,4	5	1,1	-	-	146	33,5	4	0,9	436	100,0
1981	279	66,9	9	2,2	-	-	127	30,5	2	0,5	417	100,0
1982	285	64,5	6	1,4	-	-	146	33,0	5	1,1	442	100,0
1983	323	68,6	8	1,7	-	-	130	27,6	10	2,1	471	100,0
1984	318	64,2	12	2,4	2	0,4	159	32,1	4	0,8	485	100,0
1985	302	62,5	6	1,2	1	0,2	169	35,0	5	1,0	483	100,0
1986	296	68,2	10	2,3	-	-	124	28,6	4	0,9	434	100,0
1987	320	67,8	12	2,5	9	1,9	125	26,5	6	1,3	472	100,0
1988	275	72,8	12	3,2	7	1,9	80	21,2	4	1,1	378	100,0
1989	126	70,4	6	3,4	1	0,6	42	23,5	4	2,2	179	100,0
1990	154	62,8	8	4,3	2	1,1	20	10,8	2	1,1	186	100,0
1991	230	76,4	20	6,6	14	4,7	33	11,0	4	1,3	301	100,0
1992	216	79,1	14	5,1	14	5,1	25	9,2	4	1,3	273	100,0
1993	211	75,9	23	8,3	20	7,2	18	6,5	6	2,2	278	100,0
1994	205	66,3	24	8,0	45	15,0	17	5,7	9	3,0	300	100,0
1995	195	65,4	38	12,8	50	16,8	11	3,7	4	1,3	298	100,0
1996	69	59,6	13	11,1	27	23,1	7	6,0	1	0,9	117	100,0
1997	70	35,9	26	13,3	84	43,1	6	3,1	9	4,6	195	100,0
1998	67	22,2	15	5,0	193	63,9	5	1,7	22	7,3	302	100,0
Totaal	5.523	65,8	469	5,6	295	3,4	1.994	23,8	118	1,4	8.390	100,0

* Exclusief pas afgestudeerde huisartsen die in het buitenland zijn afgestudeerd.

¹ Deze groep bestaat grotendeels uit waarnemers die op zoek zijn naar een praktijk. Daarnaast vallen onder deze categorie personen die op zoek zijn naar een praktijk, maar momenteel andere werkzaamheden uitoefenen.

Praktijkzoekende huisartsen

Aantallen

Op 1 januari 1999 zijn er Nederland 529 praktijkzoekende zoekende huisartsen. Dit zijn er 40 meer dan bij de vorige peiling op 1 januari 1998 (tabel 7). Het aantal praktijkzoekende huisartsen is dus binnen één jaar met 8% toegenomen. Van de 529 praktijkzoekende huisartsen is 57% vrouw. Dit komt vrijwel overeen met het gemiddelde percentage vrouwelijke huisartsen dat de laatste jaren de huisartsenopleiding heeft voltooid.

Tabel 7: Aantal praktijkzoekende huisartsen vanaf 1980 (1 januari)

Peildatum	praktijkzoekende huisartsen*
1980	676
1985	803
1990	683
1991	503
1992	534
1993	449
1994	578
1995	616
1996	709
1997	585
1998	489
1999	529

* Inclusief in het buitenland opgeleide huisartsen.

De groep praktijkzoekende huisartsen bestaat voor het grootste deel uit waarnemers (57%) en HIDHA's (29%).

Wensen

In de enquête is aan de praktijkzoekende huisartsen gevraagd naar de voorkeuren omtrent de toekomstige praktijk.

Verreweg het grootste deel van de praktijkzoekende huisartsen heeft een voorkeur voor het werken in een groepspraktijk (47%) of een duopraktijk (43%). Slechts 6% zou het liefst in een solopraktijk willen werken en 5% heeft geen voorkeur.

Als deze voorkeuren worden uitgesplitst naar mannen en vrouwen, dan blijkt dat mannen vaker te kennen geven als solowerkende huisarts aan de slag te willen dan vrouwen (13% versus 1%).

Van alle praktijkzoekende huisartsen wenst 86% een part-time baan. Uitgesplitst naar geslacht zijn duidelijke verschillen waarneembaar tussen mannen en vrouwen, respectievelijk 73% en 96% spreekt zich uit voor een part-time baan.

Gevraagd naar het gewenste dienstverband, geeft het merendeel (66%) de voorkeur aan een vrij beroep; 14% zou in dienstverband willen werken en 20% heeft geen voorkeur. Overigens kiezen meer vrouwen voor een dienstverband (17%) dan mannen (9%).

De praktijkzoekende huisartsen is tevens gevraagd naar de gewenste praktijkomvang. Uit tabel 8 blijkt dat 41% zich uitspreekt voor een praktijk met minder dan 2000 patiënten. De gemiddelde gewenste praktijkomvang bedraagt 1.894. Ook hier blijken de verschillen tussen mannen en vrouwen groot. De gemiddelde ge-

wenste praktijkomvang van mannen bedraagt 2.149 en van vrouwen 1.685.

Tabel 8: Gewenste praktijkomvang van praktijkzoekende huisartsen per 1 januari 1999

Gewenste praktijkomvang	mannen		vrouwen		totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%
< 1.750	30	13,2	149	51,4	179	34,6
1.750-1.999	10	4,4	23	7,9	33	6,4
2.000-2.249	81	35,7	60	20,7	141	27,3
2.250-2.499	35	15,4	20	6,9	55	10,6
2.500 of meer	61	26,9	13	4,5	74	14,3
geen voorkeur	10	4,4	25	8,6	35	6,8
Totaal	227	100,0	290	100,0	517*	100,0
Gemiddeld	2.149		1.685		1.894	

* Van 12 praktijkzoekenden ontbreken de gegevens.

Als de gewenste gemiddelde praktijkomvang over een wat langere periode in ogenschouw wordt genomen, dan blijkt dat dit lange tijd rond de 2.000 heeft geschommeld, maar dat vanaf 1996 duidelijk sprake is van een afname (tabel 9).

Tabel 9: De gewenste gemiddelde praktijkomvang van praktijkzoekende huisartsen vanaf 1986, per 1 januari

Peildatum	gemiddelde gewenste praktijkomvang
1986	1.970
1987	1.985
1988	2.000
1989	2.045
1990*	.
1991	2.072
1992	1.976
1993	2.119
1994	2.035
1995	2.027
1996	2.055
1997	1.975
1998	1.972
1999	1.854

* Gegevens ontbreken.

Huisartsen die hun vestigingsplannen hebben opgegeven

De peiling van 1 januari 1999 laat zien dat 29 huisartsen die in Nederland een huisartsenopleiding hebben gevolgd in de loop van 1998 hun plannen om huisarts te worden hebben opgegeven. Daarmee komt het totaal aantal huisartsen - opgeleid vanaf 1974 - dat de vestigingsplannen heeft opgegeven op 1.994, dat wil zeggen 23,8% van alle huisartsen (8.390) die vanaf 1974 de huisartsenopleiding hebben gevolgd. Tevens hebben in 1998 in totaal 20 huisartsen die in het buitenland de

huisartsenopleiding hebben gevolgd, de vestigingsplannen opgegeven.

Van de totale groep van 49 huisartsen die in 1998 met het zoeken is gestopt, blijkt dat 51% wel vestigingsplannen heeft gehad, maar deze niet heeft kunnen realiseren (tabel 10).

Tabel 10: Mate waarin men van plan is geweest huisarts te worden naar geslacht, per 1 januari 1999

Mate van plan	mannen		vrouwen		totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%
Opleiding gevolgd zonder expliciete doel om zich als huisarts te vestigen	2	8,3	-	-	2	4,1
Wilde wel huisarts worden maar tijdens opleiding van plan veranderd	2	8,3	1	4,0	3	6,1
Wilde wel huisarts worden maar geen serieuze vestigingsplannen gehad	9	37,5	10	40,0	19	38,8
Wel plannen gehad, niet gerealiseerd	11	45,8	14	56,0	25	51,1
Totaal	24	100,0	25	100,0	49	100,0

De reden waarom men met zoeken is gestopt heeft voor het grootste deel (67%) te maken met het feit dat

men een aantrekkelijke functie elders heeft gevonden. Daarnaast gaf 23% te kennen dat de interesse in het huisartsenwerk is verminderd.

Van de 49 praktijkzoekende huisartsen die in 1998 het zoeken naar een praktijk hebben opgegeven is een groot deel (37%) werkzaam in het buitenland (bijvoorbeeld als tropenarts).

4. SAMENVATTING

- Op 1 januari 1999 zijn er 7.093 zelfstandig gevestigde huisartsen.
 - 80% van hen is man
 - 17% is jonger dan 40 jaar
 - 45% is werkzaam in een solopraktijk
 - 9% is apotheekehoudend
 - 30% werkt part-time.
- De gemiddelde huisartsendichtheid is 2.221 inwoners per huisarts.
- Op 1 januari 1999 zijn er 469 HIDHA's werkzaam. Van deze groep is ruim 78% vrouw.
- Per 1 januari 1999 zijn er in Nederland 529 praktijkzoekende huisartsen.
- Van de 529 praktijkzoekende huisartsen wenst het grootste deel (80%) een duo- of groepspraktijk.

- Vrouwelijke praktijkzoekende huisartsen ambiëren vaker dan hun mannelijke collega's een vestiging in dienstverband (respectievelijk 17% en 9%). Daarnaast ambiëren zij kleinere praktijken dan hun mannelijke collega's.
- 49 nog niet gevestigde huisartsen hebben in 1998 hun vestigingsplannen opgegeven. Bijna de helft (51%) van hen had bij het voltooien van hun opleiding wel serieuze vestigingsplannen.
- Van alle sinds 1974 afgestudeerde huisartsen (8.390) hebben er 1.994 (23,8%) hun plannen om zich te vestigen opgegeven.

5. BEGRIPPEN

Zelfstandig gevestigde huisarts - een huisarts die de algemene praktijk uitoefent voor ziekenfonds- en particuliere patiënten en die ziekenfondspatiënten op eigen naam of naam van de maatschap heeft.

HIDHA - een huisarts (niet in opleiding) die voor langere tijd (minimaal een half jaar) als assistent in de praktijk van een zelfstandig gevestigde huisarts werkt.

Solopraktijk - praktijkvoering door een zelfstandig gevestigde huisarts (al of niet in samenwerking met een HIDHA).

Duopraktijk - praktijkvoering door twee zelfstandig gevestigde huisartsen in een gezamenlijk praktijkgebouw.

Groepspraktijk - praktijkvoering door tenminste drie zelfstandig gevestigde huisartsen onder één dak.

Gezondheidscentrum - samenwerkingsverband met gemeenschappelijke huisvesting van tenminste één huisarts, één wijkverpleegkundige en één maatschappelijk werker

Huisartsendichtheid - het gemiddeld aantal inwoners per zelfstandig gevestigde huisarts.

Omgevingsadressendichtheid - Typologie van gemeenten waarin de mate van stedelijkheid is weergegeven. Deze maatstaf is gedefinieerd als de gemiddelde adressendichtheid binnen een cirkel met een straal van 1 km. Met de maatstaf wordt beoogd de mate van concentratie van menselijke activiteiten weer te geven. De omgevingsadressendichtheid van een gemeente is gedefinieerd als het gemiddelde van de omgevingsadressendichtheden van alle afzonderlijke adressen binnen de gemeente. Hierbij worden de volgende vijf categorieën onderscheiden (CBS, 1992, Een nieuwe maatstaf voor stedelijkheid: de omgevingsadressendichtheid, in: Maandstatistiek van de bevolking, juli 1992):

Niet stedelijke gemeenten:

Gemeenten met een omgevingsadressendichtheid van minder dan 500 adressen per km²;

Weinig stedelijke gemeenten:

Gemeenten met een omgevingsadressendichtheid van 500 tot 1.000 adressen per km²;